

והגאון המחבר נשא ונתן בזה וכתב במסקנתו ו"ל לכך יש לומר
באמת דבזה פליגי אם הכתוב ולעבדו בכל לבבכם הוא עשה על
כל פרטי מלות או לא מאן דסובר דבעי כונה סובר דקאי על כל
פרטי מלות ה' דבעינן שיעשה בכונה חיוב מלות ה' והוא מחנאי
שהטילה התורה ואם חיסר הכונה ממילא בטל העשה הזאת לכך
אמרינן דלא ילא כדי שלא יעבור על העשה הזאת ומאן דסובר
אין לריך כונה סובר דהכתוב ולעבדו בכל לבבכם אינו מלות כללית
על כל פרטי מלות ולכך אין הכונה מעכבת ולפי זה בקטן אחי
שפיר החיוב לחנוך אף למאן דאמר מלות לריכות כונה הא מכל
מקום ע"ס המלה נלטינו אף בהעדר הכונה דבכל זאת פעולת
המלה בעצמה הוא סלס מוסב ארצה וראשו מגיע השמימה ויעקב
חבל נחלתו בפעולת המלה אוחז בהחבל לעורר למעלה רק נוסף
על כל מלה ומלה בפרטה ליה לנו השם יתברך שיהיה בכונה
הראוי לזאת ידי חובת המלה מן המלה ואם כן אף קטן שאין לו
מחשבה שפיר מחייב אביו לחנוך דגוף המלה נחקקים אף בהעדר
הכונה רק בגדול שיכול לכוון כשיסר הכונה לא ילא כדי שלא
נאמר דבטל העשה דולעבדו בכל לבבכם עכ"ל ומחבר דמסכים
דמאן דאמר לריכות כונה מקרא יליף והוא מדאורייתא וכמשמעות
שמי הסוגיא (שכסוכה ושנעירובין ה"ל) ועוד האריך הגאון אמרי
בינה שם בהאי דינא דמלות לריכות כונה ולא פניתי להתיישב
דב"ק כי ראיתי תשובתו אחר שכתבתי כל הכתוב לחיים בכללים
הבאים להלן בטה"ל לכו חזו מפעלות תורתו הקדושה :

ואחר שער עוד איזה זמן ראיתי בספר היקר המקנה בחלק
שלישי כלל ג"ג שהאריך הגאון י"צ דיניס אלו וכמעט
שעברתי בתי מילי דמר מדף ק' עד דף ק"ו רואה אנכי שאם
היו דב"ק למראה עיני בהיותי אך עסוק באלו העניינים היו לי
מאירת עינים להשתעשע ולשאת ולתת עמו בכל הכתוב לחיים
בעניינים אלו אך עתה קשה עלי לחזור על למודי וללקוט שושים
מדב"ק רק אלקוט חדא בחקירתו הראשונה ועוד חזון למועד אשובה
אראה כלן בשאר ענייניו ואליב ליונים בכל פרט מהפרטים אשר
כתוב בקונטרסי לעיין דב"ק איה"צ (וכן ראיתי תשובת הגאון
כתב סופר סי' ק"ז שנין שם והיא תשובה נפלאה בביאור כל דעות
ושטות הראשונים בדינים אלו ואין בכחי עתה להתיישב דב"ק
מטעם הנ"ל) וחקירתו הראשונה היא בסוף דף ק' אס מלות לריכות
כונה הוא מדאורייתא או מדרבנן וכתב שמאל להרב המבי"ט
בהלכות ראש השנה דכונה שומע ומשמיע דבעינן למאן דאמר
לריכות כונה הוא מדרבנן ונראה שכוונתו לפשוט ספיקו טעור
דמדרבנן הוא מדרבני הרב המבי"ט הללו אמנם כבר כתבתי למעלה
(בד"ה ומלאתי שהרב) דברי הרב ערך השלחן שפירש בכוונתו
דמאי דבעינן גם כונה משמיע ולא כני בכונה השומע בלבד וזה
מדרבנן אבל מה שהשומע לריך לכוון אין לו הכרח שסובר שהוא
מדרבנן ויכול להיות שסובר שהדין בזה כמו בכונה בחליטה שמחבר
מדרבני הרב המבי"ט ברביעי מהלכות יבום וחליטה שסובר שכונה
לחליטה היא מדאורייתא וכני בכונה אחד מהם החולץ או החוללת
ומה שגריך ששניהם יכוונו הוא מדרבנן עיין שם והכא נמי דכונתה
עוד הביא שם (המקנה) דברי הגאון אמרי בינה סי' י"ד והוא מה
שכתבתי בשמו לעיל (בד"ה וראיתי להגאון) וכבר כתבתי שם מה
שיש לפקפק בדב"ק עיין שם ועוד יזין להפרי מגדים בפתיחה
כוללת בחלק ג' אות ח' שהאריך באס לא עשה המלה כפי חקנת
חז"ל דיש לומר שאף מדאורייתא לא ילא ושכן כתב במגן אברהם
סי' תרכ"ט ס"ק כ"ג כל דבר שאסור משום גזרה אס אין לו אחר
מסכנין בו ולענין ברכה אני מסופק וכבר כתבתי בס"ד. בענין זה
לעיל כלל ט"ז ורמזויו לעיל בכללין (בד"ה ואעיקרא) ועוד האריך
שם בענין זה בדברים נכוחים ובסוף דבריו כתב שכס"ח שמש
לדקה סי' כ"ט האריך בכמה ראיות שמן התורה לריכות כונה וזין
לעיין בפרי מגדים סי' תקפ"ט בספק אס כיוון אס לאו בשל תורה
לחומרא ודבריו הם באשל אברהם בסוף הסימן ו"ל ובספק
אס אינו יודע אס כיון אי לא בשל תורה לחומרא ואף על גב
דמשמע מכמה דוכתי דספק הוא אס לריכות כונה ולחומרא לא
הוי ספק ספקא בזה וכו' עיין שם ועוד הביא בהמקנה שם דברי
הגר"ש

בסימן סי' הנה שם לא החליט שהוא מדרבנן רק מילד אלדורי
ואולי ראה הגאון שכתב מפורש במקום אחר ונעלם ממני ודחה
השגות הנ"ל כמו שדחה הרב קול אליהו הנ"ל דכיון דאלריכו רבנן
כונה כי לא מכיון לא עביר כלום וכו' אלא שהרב קול אליהו
כתב ק מסביר והגאון הנ"ל הביא מדברי התוספות בפרק קמא
דסוכה דף ג' דמוכח דכל שלא עשה המלה על פי החנאי שהטילו
בה חכמים אינו יולא ידי חובתו אף מדאורייתא והאריך קנת בזה
ולזה כבר כתבתי למעלה (בד"ה והנה הרב קול אליהו) שאין
סביר לומר שכל ידי החנאי שהטילו חכמים בקיום המלה יהיה
נפטר מחיוב מלקות שחייבתו תורה שחכמים לא בלו להקל אלא
להחמיר ועל הראיה שהביא מדברי התוספות דסוכה יס להשיב
במחילת כבוד גאונו דעד כאן לא כתבו כן התוספות אלא בדבר
שאמרו רבנן משום גזרה שלא תחבטל מלות התורה כהך דיושב
ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית דגזרו רבנן שמה ימשך
אחר שלחנו ויתחבטל ממלות סוכה ככי האי גוונא הוא דיש כח
בידם להפקיע מלות התורה דהרשות בידם לעשות כן מחמתם
את משמרתם אבל בכגון דגון דידן אס נאמר שמן התורה עשה
המלה בלא שום כונה יולא שפיר וגם לכתחילה לא הנריכה התורה
כונה כלל אלא דחכמים הם אמרו (מאיוז טעם שיהיה) שהמלות
לריכות כונה ואס לא יכוון אין שום חשש ביטול מלה דאורייתא
אין מדברי התוספות הכרח לומר שחזיקו חקנתם לומר שאס לא
עשה המלה בכונה שלא ילא ידי חובתו אף מן התורה ושפיר נוכל
לומר שאף שתקנו להלריך כונה מכל מקום אס לא כיון לא
הפקיעוהו ממלות התורה :

ואעיקרא סברת התוספות הנ"ל אינה מוסכמת שהגאון
פרי מגדים בסי' פק"ד באשל אברהם סק"ח כתב
ו"ל מריש הוה אמינא הא דכתבו התוספות בסוכה דף ג' דכל
מה שאמרו חז"ל ולא עשה כן אף מן התורה לא ילא ועיין תוספות
סוכה (ברכות) דף י"א ד"ה חני כיון דשמענא להא דכתב הרב טורי
זהב אות א' דמוד דיעבד ילא דספק ברכות להקל והא ברכה המזון
דאורייתא וספק פלוגתא לחומרא שמעת מינה דסובר אף דמדרבנן
לא ילא מן התורה ילא וכנראה דעת הגאון פרי מגדים היא להסכים
לסברת הגאון טורי זהב ועיין במה שכתבתי בענין זה בס"ד לעיל
כלל ט"ז ואס כן הדרא השגת האחרונים על הפרי מגדים לדוכחה
ואף שכתבתי לדרי חזי שלא החליט הגאון פרי מגדים לומר שהוא
מדרבנן אכתי לא אפירק מחולשא אמאי לא פשט לה דהוי
מדאורייתא מהני תרי סוגי דסוכה ודעירובין הנ"ל :

ומכ"ל מקום אף שהגאון אמרי בינה כתב ליישב מה שהשיגו
על הפרי מגדים נראה דנקיט לדינא דמלות לריכות
כונה מן התורה והוא שכתחילה על פי ההנחה דאין לריכות כונה
מן התורה כתב ליישב חקירת הגאון טורי אכן למאן דאמר לריכות
כונה למה תקנו חכמים חינוך לקטן והא קטן לאו בר כונה הוא
ואמר רב דשיון דמה שגריך כונה הוא רק מדרבנן אבל מן התורה
אין לריך כונה אס כן יש לומר דמה שהלריכו חכמים הוא דוקא
כשאפשר לכוון אבל קטן דלאו בר כונה הוא הטילו עליו חינוך
לקיים כפי שהוא דין תורה דהעדר הכונה אינו מעכב ומקיים מיהא
מלות התורה דכני האי גוונא דאי אפשר לעשות כפי חקנת
חכמים לא אמרינן דלא ילא אף מדאורייתא אלא שפיר הוי מקיים
מלה דאורייתא והדר קשיא ליה מחינוך הקטנים במגילה לפי מה
שכתבו הגאונים פרי חדש וטורי אכן דמגילה כולי עלמא מודו
דבעינן כונה ואס כן כיון דקטן לאו בר כונה הוא ומלות מגילה
לכולי עלמא היא בכונה למה חייבו חינוך לקטן במגילה ולכן
כתב דיש לומר דאף אי לריכות כונה מן התורה בכל זה אחי שפיר
בקטן דמתקיים המלה בפועל גם בהעדר הכונה והוא על פי מה
שכתב בספר זכרון תורת משה מצעלי חיי אדם בקיצור ספר
החרדים לדון דאף מאן דאמר אין לריכות כונה מודה דמלות עשה
היא ולעבדו בכל לבבכם וזה נאמר על כל המלות רק דאינו מטביל
המלה בביטול מלות עשה הזאת הכללית אבל מכל מקום אס עשה
בלא כונה אף דקיים המלה הפרטית מכל מקום ביטל העשה
הכללית דולעבדו בכל לבבכם אלו דברי הרב זכרון תורת משה